

PEDAGOGIKA PÁNINIŇ MÁNISI HÁM ONIŇ MEDICINADAĖI ORNI

Smetova Gúlsar Kalbaevna

Qaraqalpaqstan Medicina Institutı

“Ózbek tili, tiller hám jámiyetlik pánler” kafedrası.

Psixologiya hám pedagogika páni assistent oqıtıwshısı.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15739036>

Annotaciya. *Medicinada pedagogikanıń ornı hám áhmiyeti. Medicinalıq tálimde pedagogika pániniń maqset hám wazıypaları, obiekti, predmeti, dúzilisi. Pedagogika páni metodologiyası, tiykarǵı kategoriyaları hám túsiniqleri.*

Gilt sózler: *Medicina pedagogikası, Pedagogika, tálim, tárbiya, analitik, prognoz qılıw, joybarlı konstruktiv.*

СУЩНОСТЬ ПЕДАГОГИКИ И ЕЁ РОЛЬ В МЕДИЦИНЕ

Аннотация. *Роль и значение педагогики в медицине. Цели и задачи, объект, предмет и структура педагогики в медицинском образовании. Методология педагогики, основные категории и понятия.*

Ключевые слова: *Медицинская педагогика, Педагогика, образование, воспитание, аналитический, прогнозирование, проектно-конструктивный.*

THE ESSENCE OF PEDAGOGY AND ITS ROLE IN MEDICINE

Annotation. *The role and significance of pedagogy in medicine. Goals and objectives, object, subject and structure of pedagogy in medical education. Methodology of pedagogy, basic categories and concepts.*

Keywords: *Medical pedagogy, Pedagogy, education, upbringing, analytical, forecasting, project-constructive.*

Ǵárezsizligimizdiń dáslepki jıllarınan baslap úzliksiz tálim sistemasındaǵı reformalar tálim processlerin innovaciyalıq shólkemlestiriw hám basqarıw mexanizmlerin jetilistiriwdi, yaǵnıy tálim sapası hám natiyjeliligin asırıwda socialıq-ekonomikalıq rawajlanıwlar hám zamanagóy talaplarǵa sáykes keletuǵın, demokratiyalıq principlerge tiykarlangan modernizaciyalasqan tálim basqarıwdı shólkemlestiriwdi talap etdi. Bul bolsa pedagogikalıq, psixologiyalıq bilimlerde zárúriyat tuwdıradı.

Usı bilimler pedagogikalıq aspekti qanıygeniń kásiplik tayınlıǵı kózqarasınan jantasqanda, qanıyge medicina tarawındaǵı didaktik materialdı oqıwshılardı oqıtıw processine maslastırıwı, medicinalıq tálim-tárbiya processin shólkemlestiriwi, onı muwapıqlastiriwi, didaktik maqsetlerdi belgilewi, kásiplik máselelerdi sheshiwinde qol keledi.

Medicina joqarı oqıw orınlarında usı kúrsi oqıtıwdan maqset - bolajaq shıpakerlerde psixologiyalıq hám pedagogikalıq kásiplik kompetentlikti qalıplestiriw, oqıwshılardıń keleshektegi shıpakerlik iskerliginde insanparwarlıq principlerine ámel qılıwǵa úyretiw, jeke, ulıwma mádeniy hám de arawlı kompetentlik qırların jetilistiriw bolıp tabıladı.

Medicinalıq tálimde pedagogika pániniń wazıypaları sıpatında ilimpazlar pedagogikanıń ush tiykarǵı funkciyaların (wazıypaları) ajratıp kórsetpekte.

Bular:

-**analitik** - pedagogikalıq: tájriybeni teoriyalıq izertlew, súwretlew, ulıwmalastırıw, interpretaciyalaw wazıypası;

-**prognoz qılıw** (boljaw) - mámlekettiń joqarı tálim mekemeleri, kafedralar tálim siyasatın nátiyjeli basqarıw, oqıtıwdıń perspektivalı hám maqsetke baǵdarlangan ilimiy tiykarların islep shıǵıw;

-**joybarlı konstruktiv** - jańa pedagogikalıq texnologiyalardı, innovaciyalıq iskerlik tiykarların jaratıw, pedagogikalıq izertlewler nátiyjelerin ámeliyatqa qollanıw.

Pedagogokani úyreniw processinde bolajaq shıpaker-student tómendegi wazıypalardı ámelge asırıwǵa tayın bolıwı kerek:

-shıpakerlik iskerliginde pedagogikalıq (bilimlendiriwge tiyisli, tárbiyalıq, insanparwarlıq principlerge tiykarlangan) bilimlerde iyelew, olardı ózlestiriw;

-pedagogikalıq bilimler, kónlikpe, ilimiy tájriybelerde iyelew, ulıwma pedagogikalıq mádeniyatın asırıw;

-keleshektegi shıpakerlik iskerligindeki qábiliyetlerin rawajlandırıwda zárúr bolatuǵın pedagogikalıq bilimlerdeń áhmiyetin, kásiplik potencialın asırıwdaǵı ornın ańlaw.

Pedagogika bolajaq shıpakerdiń iskerligin ilimiy tiykarda shólkemlestiriwge xızmet etedi.

Joqarı maǵlıwmatlı shıpakerdiń jeke hám kásiplik rawajlanıwı, shıpakerlik iskerliginiń mádeniyatı onıń pedagogikalıq bilimlerde iyelewine tiykarlanadı.

Medicina pedagogikası - bolajaq shıpakerdiń iskerligin tuwrı shólkemlestiriw, onıń maqseti, mazmunı, wazıypaların belgilep beretuǵın, mámleket tálim standartlarında kórsetilgen talaplar tiykarında bul processti shólkemlestiriw, onı basqarıw kepillik berilgen nátiyjege jetiwin támiyinleytuǵın maqsetli iskerligin úyreniwshi pán bolıp tabıladı. Pedagogika pání Shaxstı rawajlandırıwdıń eki zárúrli tárepi - onı oqıtıw hám tárbiyalawǵa tiykarǵı itibardı qaratqanlıǵı sebepli didaktika hám tárbiya teoriiyası pániniń zárúrli strukturalıq bólimleri esaplanadı.

Medicinada pedagogikanı oqıtıwdan maqset - bolajaq shıpakerlerde psixologiyalıq hám pedagogikalıq kásiplik kompetentlikti qalıplestiriw, studentlerdeń keleshektegi shıpakerlik iskerliginde adamgershilik principlerine ámel qılıwǵa úyreti, jeke, ulıwmamádeniy hám de arawlı kompetentlik qırların jetilistiriw.

Pedagogika pániniń metodologiyalıq tiykarı esaplangan Ózbekstan Respublikasınıń “Bilimlendiriw haqqında”ǵı nızamı hám “Kadrlar tayarlaw milliy dástúrin” de mámleketimiz social rawajlanıwı tarawında tálimniń ústin dep daǵaza etiliwi pedagogika pání moynına júdá úlken juwapkershilikli, ullı wazıypalardı júkleydi.

Pedagogikanıń metodologiyalıq tiykarı jámiyettiń rawajlanıw basqıshlarındaqı oqıtıw hám kámal taptırıw sistemaların, olardıń nızam -qaǵıydaların, ullı oyshılar, aǵartıwshılar hám shıpaker-pedagoglardıń tálim-tárbiya, bilimge tiyisli ideyaların hám olardıń rawajlanıwın hár tárepleme úyrenetuǵın pán bolıp tabıladı. Sonday eken, erkin pikirleytuǵın, zamanagóy ilim hám kásip ónerlerde puqta iyelegen, óz jurtı, óz xalqına belsendi, watan rawajlanıwına xızmet etiwge tayın shıpakerlerdi tayarlaw máselesi - medicina pedagogikadasındaǵı bas másele sıpatında kórinbekte.

Sunday eken, medicina pedagogikasi - jamiyet ham shaxs munasabatlerin sistemlastiratuvin tarbiya ham talim masalelerin uyrenetuvn pan sipatinda ortaqa shigip, onda hazirgi zaman pani ham metodologiyasini tomondagi ulwma masaleleri aship beriledi:

-pan tariyxı ham rawajlanıwı;

-pan haqqında tiykarǵı konsepciyalar;

-hazirgi zaman panindegi tiykarǵı aktual maseler ham olardıń sheshimin tabıwda zárur bolatuvn metodlar, usıllar ham qurallar.

Juwmaqlap aytqanda basqa panler sıyaqlı pedagogika da jamiyettiń talap ham mutajlikleri tiykarında payda boldı ham jamiyet social rawajlanıwı menen uzliksiz rawajlanıp barmaqta. Sol sebepli talim-tarbiya processin socialliq omirdiń ajralmas bólegi, dep qaraw kerek, sebebi talim-tarbiyalıq islerdi alıp barmastan turıp jamiyet rawajlanıwın, barksamal insandı tarbiyalawdı kóz aldımızǵa keltiriw qıyın.

Paydalanılǵan ádebiyatlar:

1. Umarov B.M., Shoyimova Sh.S., Ro'ziyeva D.I. Pedagogika.Psixologiya, Darslik. Toshkent. 2019y
2. Shamshetova A.K., Melibayeva R.N., Usmanova X.E., Xaydarov I.O. Umumiy psixologiya, O'quv qo'llanma. Toshkent, 2018 y.

Internet saytı:

3. www.edu.uz – официальный сайт ОО'MTV.
4. www.ziynet.uz – образовательный портал.
5. www.pedagog.uz – официальный сайт ТДПУ.
6. www.natlib.uz – сайт Национальной библиотеки Узбекистана имени Алишера Навои.